

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม
ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษา: จังหวัดนครราชสีมา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์*

Collaboration between Public Sector, Private Sector, and Civil Society in
Creative and Sustainable Tourism Development of Community:
A Case Study of Nakhon Ratchasima Province,
Nakhon Chai Burin Provincial Group

¹จักรีวัชร กันบุรมย์ และ ชนิตา จิตตรุทธะ

¹Chakriwatchara Kanburom and Chanida Jittaruttha

¹สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยรังสิต

¹Institute of Public Administration and Public Policy, Rangsit University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: chakriwatchara.kan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะของรูปแบบ และกิจกรรมของการประสานความร่วมมือในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ 2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาแบบคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบมีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่มที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์หาค่าประกอบและสรุปประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า 1) จังหวัดนครราชสีมา ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้าร่วมประชุมหารือ เพื่อระดมความคิดและวางแผนในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานเป็นเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวภายในจังหวัด ซึ่งมีการประสานงานกับชุมชน 2) ภาครัฐมีการให้ความรู้เกี่ยวกับบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวระดับพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน ทั้งในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร การวางแผนและจัดการ คุณภาพของสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและการกระจายตัวของผลประโยชน์ ตามหลักการของ UNWTO (1998) ดังนั้น ความร่วมมือ

*Received October 28, 2020; Revised April 25, 2021; Accepted May 24, 2022

ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะการวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันและร่วมกันทำงานเป็นทีมในทุกมิติ มากน้อยแตกต่างกันไป ความร่วมมือได้พัฒนาขึ้นโดยมุ่งไปที่การวางแผนการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมายที่เป็นจริง ความร่วมมือในการทำงานร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อย่างยั่งยืนในจังหวัดนครราชสีมา และของกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

คำสำคัญ: ความร่วมมือ; ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม; การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน; จังหวัดนครราชสีมา; กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to investigate the characteristics of forms and activities of cooperation in participatory public administration between the public, private, and civil sectors in developing creative and sustainable tourism of the communities in Nakhon Ratchasima Province, which is one of Nakhon Chai Burin Provincial Group; and 2) to explore the guidelines for developing creative and sustainable tourism of the communities in Nakhon Ratchasima Province, which is one of Nakhon Chai Burin Provincial Group. The study employed a qualitative research method, with data collected through structured interviews. Key informants from the public, private, and civil sectors comprised a sample group of three groups. The obtained data were used to conduct a confirmatory factor analysis, which was followed by an evaluation.

From the study, the following results are found: 1) Nakhon Ratchasima Province, along with the public and private sectors, attended the meeting to discuss, brainstorm, and lay out the guidelines for developing and promoting tourism for a concrete result, so that the work among the network of tourism entrepreneurs and community would become more flexible; and 2) The public sector provided knowledge on tourism resource management as well as opportunities for local communities to participate in expressing their opinions in order to develop local tourism in a sustainable manner according to UNTWO (1998), in terms of resource conservation, planning and management, environmental quality, tourist satisfaction, and benefit distribution. As a result, the public, private, and civil sectors collaborated to develop creative and sustainable tourism of communities in Nakhon Ratchasima Province, with teamwork in all dimensions. The collaboration was formed with the goal of increasing work efficiency and achieving goals. The collaboration of all parties involved would lead to the

development of creative and sustainable tourism in Nakhon Ratchasima Province and Nakhon Chai Burin Provincial Group.

Keywords: Collaboration; Public; Private and Civil Sectors; Creative and Sustainable Tourism; Nakhon Ratchasima Province; Nakhon Chai Burin Provincial Group

บทนำ

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization-UNWTO) คาดการณ์ว่าเมื่อถึงปี พ.ศ. 2563 จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะมีจำนวน 1.4 พันล้านคน และเพิ่มเป็น 1.8 พันล้านคน ในปี ค.ศ. 2573 ด้วยอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.3 ต่อปี ระหว่างปี พ.ศ. 2553 – 2573 โดยระหว่างปี พ.ศ. 2553 – 2563 นักท่องเที่ยวขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.8 ต่อปีและจะขยายตัวลดลงเหลือร้อยละ 2.9 ต่อปี ในระหว่างปี พ.ศ. 2563–2573 (Thailand Tourism, 2017) ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้ง ธรรมชาติ ท้องทะเล ป่าเขา วัดวาอาราม ศิลปวัฒนธรรม เทศกาลงานประเพณี วิถีชีวิต ฯลฯ และจากทรัพยากรท่องเที่ยวอันหลากหลายนี้ ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้จัดกิจกรรมค้นหาสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมสูงสุด 100 อันดับ ภายใต้โครงการ “100 Amazing Places in Thailand” โดยจากการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวไทยในหัวข้อ “Your amazing places in Thailand that always amazes you” ที่ได้จัดทำการสำรวจผ่านทางระบบออนไลน์ไปยังนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เคยเดินทางมาเที่ยวประเทศไทย จำนวน 3,389 คน จาก 68 ประเทศทั่วโลก โดยเริ่มสำรวจตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน 2554 ผลสำรวจปรากฏออกมาว่า สถานที่ท่องเที่ยวฮอตฮิต 10 อันดับแรก (Lamai Thailand, 2020) โดยแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลนักท่องเที่ยวรู้จักมากที่สุดถึง 8 แห่ง นอกจาก 10 สถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมแล้ว โครงการ “100 Amazing Places in Thailand” ยังมีอีก 90 สถานที่ท่องเที่ยวประทับใจ และ 3 แห่งใน 90 แห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ศึกษา คือ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง (อันดับที่ 55) จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (อันดับที่ 57) และอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย (อันดับที่ 68) (Lamai Thailand, 2020)

ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามติดอันดับโลก แต่ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวอาจกลายเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้รายได้เปรียบของไทยลดลง สำหรับการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เป็นไปตามแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ ให้ความสำคัญกับ “ความเป็นพลเมือง (Citizenship)” ที่มีทั้งสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบ และเรียกร้องให้ข้าราชการต้องรับใช้พลเมืองโดยต้องคิดเสมอว่าพลเมืองคือเจ้าของเรือหรือเจ้าของประเทศ (Jittaruttha, 2019) มีการบูรณาการร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนของภารกิจและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในทุกระดับ เมื่อพิจารณายุทธศาสตร์การบูรณาการการท่องเที่ยวที่ต้องการให้ประชาสังคม ชุมชน หน่วยงานทางราชการและภาคเอกชน ผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้คงสภาพ และสามารถก่อเกิดประโยชน์ที่ยั่งยืนตลอดไป นอกจากนี้ ผู้ศึกษา

อาศัย หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชน (World Tourism Organization, 1998)

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (นครชัยบุรีรินทร์) เนื่องจากเล็งเห็นว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นดินแดนที่ราบสูงที่ร่ำรวยด้วยโบราณสถานที่ยังบอกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ด้วยวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ประเพณีอันดีงามที่สืบทอดกันมานานและพบว่า ประเด็นปัญหาที่สำคัญที่ไม่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การประสานงาน และความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ยังไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นเหตุทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวให้ประโยชน์กับทุนภายนอกมากกว่าชุมชนในท้องถิ่น กระบวนการร่วมมือการบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว เกิดความซ้ำซ้อนของภารกิจ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้ โดยเลือกกลุ่มจังหวัดในการศึกษาที่มีศักยภาพสูงด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย (The Office of Strategy Management: OSM-NEL1, 2018) ได้แก่กลุ่ม “นครชัยบุรีรินทร์” ประกอบไปด้วย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ เมื่อพิจารณาจากความได้เปรียบในการแข่งขันในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของทั้ง 4 จังหวัด พบประเด็นปัญหาที่สำคัญที่ไม่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยว ผู้ศึกษาสามารถแบ่งประเด็นปัญหาได้ ดังนี้ (Ministry of Tourism & Sports, Thailand, 2017) 1) ปัญหาในเรื่องการมีส่วนร่วม ขาดการมีส่วนร่วมที่เป็นระบบระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทำให้ท้องถิ่น และชุมชนขาดความรู้ด้านการจัดการ การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับชุมชน ทำให้ความยั่งยืนของการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยประสิทธิภาพ และไม่สามารถพัฒนาสถานที่หรือสภาพแวดล้อม เพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้บรรลุเป้าหมายได้ 2) ปัญหาเรื่องความร่วมมือ ขาดความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในท้องถิ่นทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวให้ประโยชน์กับทุนภายนอกมากกว่าชุมชนในท้องถิ่น รวมทั้งกระบวนการร่วมมือ การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเกิดความไม่บูรณาการของภารกิจทำให้ไม่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้ 3) ปัญหาโครงสร้างการบริหารงานของภาครัฐ เป็นจุดอ่อนสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว กฎระเบียบของรัฐที่ตามไม่ทันการพัฒนาในภาคเอกชน ขาดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยในบทความนี้ ผู้ศึกษาจะทำการวิจัยและนำเสนอกรณีศึกษา 1 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดคู่ประตูอีสานที่มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นจุดเด่นและมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว ทั้งนี้ จังหวัดนครราชสีมาได้ปรับตัวทันสมัยใหม่ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสนับสนุนอัตราการเติบโตจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยกำหนดให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจในภูมิภาค หากจำแนกจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ในปี พ.ศ. 2559 จะพบว่านักท่องเที่ยว (รวม) มากที่สุด คือ จังหวัดนครราชสีมา มีนักท่องเที่ยวรวม 8,885,167 คน

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน โดยในบทความวิจัยนี้จะเป็นการนำเสนอ การศึกษากรณี จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระดับความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพและ

มาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดนครราชสีมา และกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ให้มีมาตรฐานในระดับสากลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะของรูปแบบ และกิจกรรมของการประสานความร่วมมือในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแนวทางหลักในการอธิบายปรากฏการณ์เพื่อตอบคำถามการวิจัย โดยผู้ศึกษาได้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 วิธีดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยมุ่งศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ เพื่อให้ได้หลักการและแนวคิดที่สำคัญในประเด็นที่ศึกษา เอกสารขององค์การระหว่างประเทศเพื่อให้ได้แนวทางและหลักการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนที่เป็นมาตรฐานสากล ในการนำมาศึกษาการท่องเที่ยวในชุมชนของไทย เอกสารราชการ เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาอ้างอิงอันจะทำให้ผลงานการวิจัยเกิดความน่าเชื่อถือ (reliability) และความแม่นยำ (validity)

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ (interviews) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีการระบุกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัยศึกษาเฉพาะกรณี (Case study research) เป็นการศึกษาอย่างละเอียดทุกแง่มุมเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

ขั้นตอนที่ 4 กลุ่มตัวอย่างและประชากรศึกษา

ประชากร (population) ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้ที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลภาครัฐ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และท้องถิ่นจังหวัด จำนวน 4 ราย

กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลภาคเอกชน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ได้แก่ ประธานหอการค้า ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด ผู้ประกอบการโรงแรม/รีสอร์ท/ร้านค้า จำนวน 4 ราย

กลุ่มที่ 3 ผู้ให้ภาคประชาสังคม จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำกลุ่มผ้าไหมและผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมือง ผู้นำกลุ่มโฮม สเตย์ จำนวน 4 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ลักษณะของการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดแน่นอนตายตัว ด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ได้ใช้คำถามแบบเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยวิธี 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามเป็นการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก จากการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เอกสารสรุปแผนการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สถิตินักท่องเที่ยว พ.ศ. 2555-2559 กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยกรมการท่องเที่ยว รายงานประจำปี รายงานการประชุม จดหมายข่าว เอกสารประชาสัมพันธ์ของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการวิเคราะห์และประเมินผล

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ประกอบกับทบทวนเนื้อหาจากเอกสารและใช้เทคนิควิเคราะห์องค์ประกอบ (Component Analysis) ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่กำหนดไว้โดยตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่สามารถสังเกตได้จากการเก็บข้อมูล เพื่อนำมาสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction) ที่ชัดเจนขึ้น

ผลการวิจัย

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอผลสรุปการวิจัยได้ตามลำดับดังนี้

1. ลักษณะของรูปแบบความร่วมมือในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม จากผลการศึกษาพบว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เมื่อแยกผลลัพธ์ออกเป็นแต่ละภาคส่วน สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาครัฐ ในระดับส่วนกลางนำโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานหลักในการให้ข้อมูลข่าวสาร พร้อมสร้างความเข้าใจและให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการอื่น ๆ ในการสนับสนุนเชิงนโยบายและการดำเนินการตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 และจัดทำคู่มือการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และกำหนดแผนพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกัน โดยประสาน สนับสนุน บริการ อำนาจความสะดวก ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น การให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของจังหวัด จดหมายข่าว การจัดให้มี การปรึกษาหารือ และการตั้งกลุ่มไลน์ เพื่อความรวดเร็วในการส่งข่าวสาร เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธี

ต่าง ๆ ภาครัฐส่งเสริมการเข้ามาเกี่ยวข้องของภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยเปิดโอกาสให้เกิดความร่วมมือ การประสานความร่วมมือ มีการจัดการบริหารแบบประสานความร่วมมือ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือในการดำเนินงานการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

ภาคเอกชน ในเรื่อง การให้ข้อมูลข่าวสาร สำหรับภาคเอกชนนั้น ได้ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ในการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่กิจกรรมการท่องเที่ยวตามที่ได้รับมอบหมาย โดยทางจังหวัดปรึกษาหารือขอความร่วมมือ ให้ภาคเอกชนช่วยติดประกาศเผยแพร่กิจกรรมการท่องเที่ยว ผ่านการติดประกาศ และจดหมายข่าว แจกแก่สมาชิก อีกทั้งภาคเอกชนก็มีส่วนร่วมการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ผ่านการประชุม การจัดเวทีสัมมนาที่ทางภาครัฐจัดขึ้น และชุมชนได้ร่วมการรับฟังความคิดเห็นและการเสนอความคิดเห็น ภาคเอกชนจะให้ความร่วมมือใน การประสานงานและความร่วมมือระหว่างกัน โดยทุกฝ่าย หรือหน่วยงานในองค์กร สามารถได้รับ ประโยชน์จากการประสานความร่วมมือ ทำงานร่วมกัน และปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วม ด้านแรงงาน ทุน ทรัพยากร และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม

ภาคประชาสังคม ชุมชนจะทำการสร้างเครือข่ายชุมชน และการแบ่งปันความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชนโดยเฉพาะการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จะเป็นแรงผลักดันให้ภาคการเมือง ภาครัฐ และภาคเอกชน การประสานความร่วมมือ มีการดำเนินการบริหารจัดการควบคุม ดูแล และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ มีการ เสริมอำนาจประชาชน เพื่อให้ชุมชนหรือท้องถิ่น ร่วมเสนอความต้องการ เพื่อประกอบการตัดสินใจร่วมกันกับภาครัฐ และเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติตามความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่น ชุมชนสามารถร่วมในการปรึกษาหารือ และการประสานความร่วมมือ ปฏิบัติงานร่วมกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชน และระหว่างชุมชนกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2. กิจกรรมของการประสานความร่วมมือ จากผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมของการประสานความร่วมมือ เมื่อแยกผลลัพธ์ออกเป็นแต่ละภาคส่วน สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาครัฐ กิจกรรมของการประสานความร่วมมือใน การแสวงหาข้อมูล ทางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา มุ่งเน้น การพัฒนามาตรฐานด้านการบริการ ความปลอดภัย และการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม การปรึกษาหารือ การร่วมประชุม เพื่อกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ และแก้ไขปัญหา และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง มีการประชุมหารือ เพื่อจัดทำแผนพัฒนากลุ่มอำเภอ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนและพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็น จากทุกภาคส่วน นโยบายของรัฐบาล แผนกลยุทธ์เชิงบูรณาการ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยว ร่วมกับคณะกรรมการการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีลักษณะความสัมพันธ์ใน การแลกเปลี่ยนทรัพยากร และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งส่วนราชการระดับท้องถิ่น รับผิดชอบโดยเทศบาลนครจังหวัดนครราชสีมา ได้เร่งผลักดันนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจ เพื่อให้เป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาและมาพักผ่อน เพราะมี

แหล่งท่องเที่ยว มีความสะดวกสบาย สะอาด สวยงาม และปลอดภัย การบูรณาการในการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

ภาคเอกชน ประสานงานและ แสวงหาการปรับเปลี่ยน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการประชุม ประจำเดือนการเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมการท่องเที่ยวผ่านจดหมายข่าว หรืออินเทอร์เน็ตแจ้งแก่สมาชิก ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ จะเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน กับภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีการร่วมกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว มีการประชุมหารือระหว่างภาคเอกชนร่วมกัน และภาคเอกชนร่วมกับภาครัฐ เพื่อการเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

ภาคประชาสังคม ภาครัฐการสร้างโอกาสให้องค์กรภาคประชาสังคมเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างโครงการร่วมกัน ในชุมชนที่มีความต้องการเปิดเผยชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จัก มีการสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากร และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยเน้นความสำคัญใน การแลกเปลี่ยนทรัพยากร การจัดการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว ประเด็นการสร้างโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการวางแผนทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

3. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมื่อแยกผลลัพธ์ออกเป็นแต่ละภาคส่วน สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาครัฐ ด้วยศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเมืองนครราชสีมาที่มีอยู่มาก มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน สถานที่ท่องเที่ยวทางด้านโบราณสถานโบราณวัตถุ กิจกรรม ประเพณีประจำปี และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทำให้จังหวัดนครราชสีมาที่มีศักยภาพโดยเฉพาะพื้นที่ป่าใหญ่อย่างเขาใหญ่ เป็นสิ่งที่สร้างความต้องการในด้านการท่องเที่ยว ทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมาได้รับความสนใจ เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เกิดรายได้หมุนเวียนภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่เพียงจะก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจ แต่ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่น ปัญหาการทำลายทัศนียภาพ ปัญหามลภาวะ ปัญหาค่าครองชีพสูง รวมทั้งวิถีชีวิตของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวที่อาจเสื่อมโทรมลง จึงต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากร เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรทางศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ การวางแผนและจัดการ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวขณะที่ทรัพยากรเหล่านี้มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เพียงพอที่จะรองรับความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้

ภาคเอกชน จังหวัดนครราชสีมา มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และพื้นที่อำเภอน้ำเขียวซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นพื้นที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์อันดับ 7 ของโลก จึงมีการสร้างความร่วมมือให้เกิด การอนุรักษ์ทรัพยากร ให้มีชื่อเสียงเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่อไป และมีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ที่สำคัญ คือ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ซึ่งมี การวางแผนและจัดการ ร้อยเรียงเรื่องราวเข้ากับกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ได้ดี ในเรื่องของเส้นทางปราสาทขอม และแหล่งรวมทรัพยากรทางธรรมชาติเป็นอันมาก มีการส่งเสริม คุณภาพของสิ่งแวดล้อม ให้เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามา เพื่อสร้าง

เศรษฐกิจและ การกระจายตัวของผลประโยชน์ ทางรายได้ให้แก่ชุมชน แก่ภาครัฐ และภาคเอกชน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังส่งผลให้เกิดการสร้างอาชีพ การจ้างงาน การพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่ง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จากการลงทุนระหว่างนักลงทุน และการจ้างงานของคนในท้องถิ่น

ภาคประชาสังคม ความเสื่อมโทรมของสถานที่ธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่นเกิดขึ้นพร้อมความเจริญของธุรกิจการท่องเที่ยว ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ การวางแผนและจัดการ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของท้องถิ่นมีความรู้สึกในการเป็นเจ้าของซึ่งมีความรัก ความหวงแหน มีการพึงพิงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้ว และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวได้ การสร้างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวให้กลับมาเที่ยวซ้ำ ชุมชนจึงมีการพัฒนาตนเองให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชน และระหว่างชุมชนกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เกิดการมีส่วนร่วมในการการอนุรักษ์ ทรัพยากร และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ควบคู่ไปกับการเจริญเติบโตของ แหล่ง ท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อที่จะคงสภาพความสมบูรณ์ยั่งยืนต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ลักษณะความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา จะแบ่งได้เป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่ กระบวนการในการบริหารราชการแบบความร่วมมือกันและกิจกรรมของการประสานความร่วมมือ ด้านกระบวนการในการบริหารราชการแบบร่วมมือกันประกอบไปด้วยมิตีย่อย 5 มิติ ได้แก่ 1. การเข้าร่วมสนทนาปรึกษาหารือกัน 2. การสร้างความไว้วางใจ 3. การเห็นพ้องต้องกันในกระบวนการทำงาน 4. การมีความเข้าใจตรงกัน 5. การสร้างผลลัพธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน

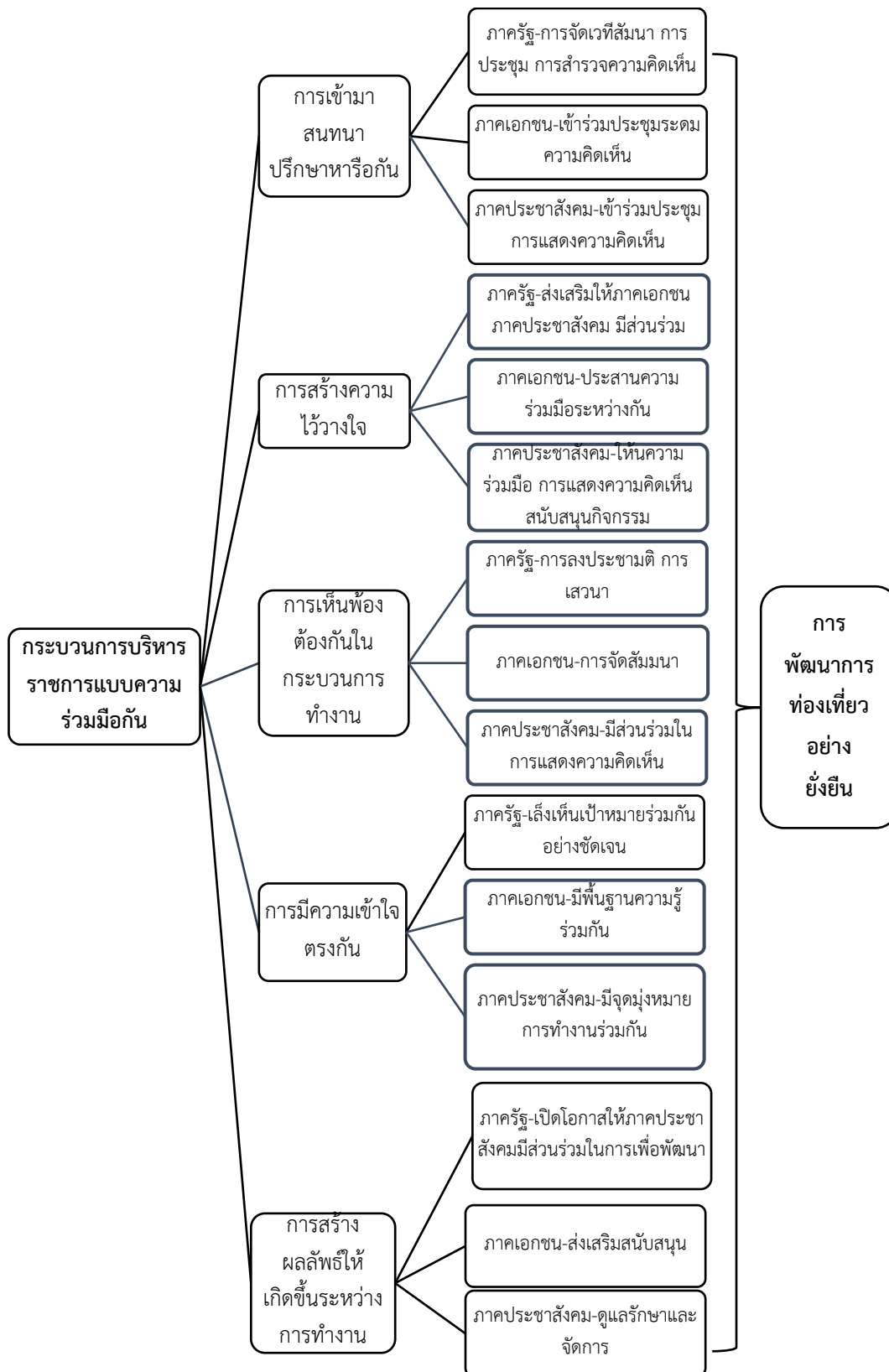
ด้านกิจกรรมของการประสานความร่วมมือ ประกอบไปด้วยกิจกรรมย่อย 5 กิจกรรมได้แก่ 1. การแสวงหาข้อมูล 2. การแสวงหาการปรับเปลี่ยน 3. การกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ 4. การแลกเปลี่ยนทรัพยากร 5. การสร้างโครงการร่วมกัน

ทั้ง 2 ด้านนำมาสู่พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบไปด้วยความยั่งยืน 3 ด้าน ได้แก่ 1. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นเป้าหมายหลักของการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะทรัพยากรสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ค่าที่สุดที่อยู่คู่กับชุมชน เพราะถ้าขาดสิ่งนี้ไปก็หมายถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่เดิมของชุมชนเปลี่ยนไป 2. การวางแผนและจัดการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าดั้งเดิมจากการวางนโยบายของภาครัฐในระดับประเทศเรื่อยลงมาจนถึงแผนพัฒนาจังหวัดประเด็นสำคัญที่คล้ายกันคือการสร้างความอยู่ดีกินดีให้เกิดแก่ชุมชนท้องถิ่น จากทรัพยากรที่มีให้เกิดมูลค่าสูงสุดการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และไม่ไปกระทบคุณค่าดั้งเดิมของชุมชน 3. การดำเนินงานรักษาระดับความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในระยะยาว ให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมมีการกระจายอย่างเป็นธรรม จากกระบวนการของการบริการราชการแบบร่วมมือกัน กิจกรรมประสานความร่วมมือ จนก่อให้เกิดการท่องเที่ยวชุมชนที่สามารถเปิดรองรับนักท่องเที่ยวได้แบบเต็มรูปแบบ หลังจากนั้นกิจกรรมการดำเนินงานเพื่อรักษาความ

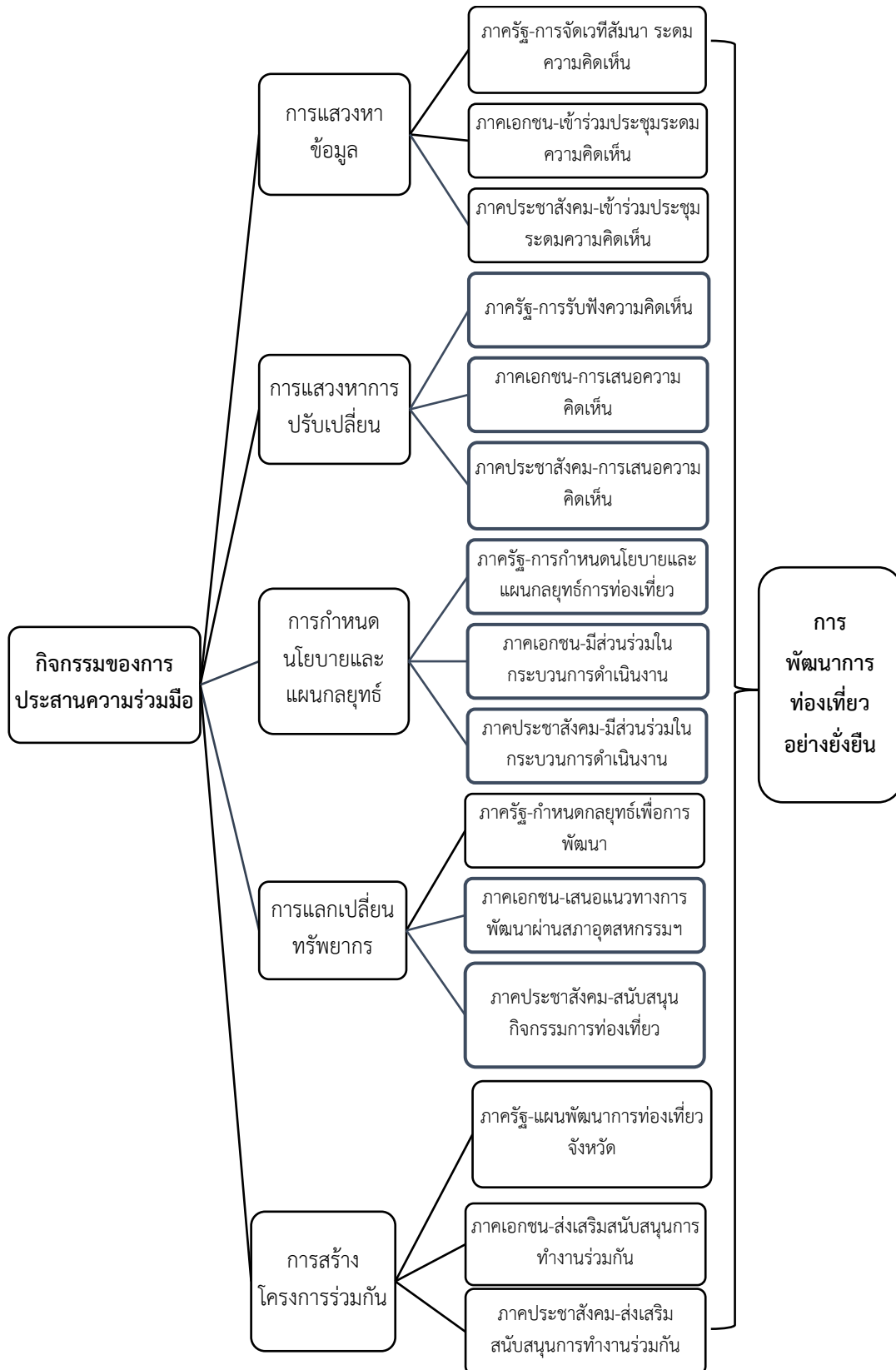

พึงพอใจของนักท่องเที่ยวจะเป็นในส่วนของหน่วยงานภาคประชาสังคมหรือชุมชนที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว การดำเนินงานรักษาระดับความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในระยะยาวให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมมีการกระจายอย่างเป็นธรรม

จึงสรุปเป็นแผนภูมิการนำเสนอในรูปรวม ของกระบวนการในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมทั้ง 5 มิติและกิจกรรมของการประสานความร่วมมือ 5 มิติ ที่จะนำไปสู่การก่อให้เกิดผลลัพธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ดังแสดงในรูปที่ 1 และรูปที่ 2)

รูปภาพที่ 1 แผนภูมิสรุปผลการศึกษาระบบการในการบริหารราชการแบบร่วมมือกันของกลุ่มนครชัยบุรินทร์

รูปภาพที่ 2 แผนภูมิสรุปผลการศึกษากิจกรรมของการประสานความร่วมมือของกลุ่มนครชัยบุรีรินทร์

อภิปรายผลการวิจัย

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน จังหวัดนครราชสีมาได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแนวทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2017-2022) เพื่อมุ่งเน้นการป้องกันแก้ไขผลกระทบด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศในการนำยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ โดยการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจเป้าหมายยุทธศาสตร์เพื่อฟื้นฟู และกระตุ้นการท่องเที่ยวให้ขยายตัวและเกิดความยั่งยืน และเพื่อเร่งรัดและสร้างศักยภาพ ในการหารายได้จากการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ให้มีความพร้อมทั้งด้านคุณภาพการแข่งขัน และให้เกิดการสร้างรายได้ และกระจายรายได้ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลสรุปการวิจัยโดยแยกออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ในประเด็นของลักษณะของรูปแบบความร่วมมือในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: จังหวัดนครราชสีมา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ มีการประสานงาน และมีความร่วมมือระหว่างกัน โดยทุกฝ่ายหรือหน่วยงานในองค์กร สามารถทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งจังหวัดนครราชสีมาได้กำหนดยุทธศาสตร์ และการจัดแบ่งบทบาทหลักที่ชัดเจน โดยจะจัดประชุมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคมเป็นประจำทุกเดือน เพื่อประเมินการเคลื่อนไหวด้านต่าง ๆ และกำหนดแนวทางในการส่งเสริมพัฒนา ด้านการท่องเที่ยวให้พัฒนายิ่ง ๆ ขึ้นโดยจะให้มีการเชื่อมโยงในระดับท้องถิ่นกับระดับจังหวัด ระดับประเทศ และระดับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความการดำเนินการการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้หลายระดับของ International Association for Public Participation (IAP2, 2006) เพื่อสามารถเลือกตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในภาคราชการ ตั้งแต่ระดับส่วนร่วมน้อยมากที่สุดถึงระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด และยังสอดคล้องกับแนวคิดการประสานความร่วมมือ, แนวคิดการจัดการประสานความร่วมมือสาธารณะของ Agranoff, and McGuire (2003) แนวคิดการจัดการแบบประสานความร่วมมือของ Ansell, and Gash (2008) ที่กล่าวถึงการจัดการที่หน่วยงานสาธารณะได้ร่วมงานโดยตรงกับหน่วยงานที่ไม่ใช่ภาครัฐ ในกระบวนการตัดสินใจที่เป็นทางการ แนวคิดประโยชน์จากการประสานความร่วมมือของ Huxham, (1996) ประโยชน์นี้เป็นผลที่เกิดจากการหลอมรวม ระหว่างหน่วยงานที่ประสานความร่วมมือกัน และ แนวคิดจัดการประสานความร่วมมือสาธารณะของ O'Leary, Gerard, and Bingham (2009) บทบาทของผู้จัดการที่เลือกเข้าร่วมในเครือข่ายย่อมมีส่วนสำคัญต่อการประสานความร่วมมือได้

2. ในประเด็นของกิจกรรมของการประสานความร่วมมือ ผลสรุปการวิจัย จังหวัดนครราชสีมา มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อประสานความร่วมมือ ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหาข้อมูล ทางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา การมุ่งเน้นการพัฒนามาตรฐานด้านการบริการ ความปลอดภัย และการพัฒนาการท่องเที่ยว การปรึกษาหารือ การร่วมประชุม เพื่อทำการกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์เชิงบูรณาการ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยว ร่วมกับคณะกรรมการการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีลักษณะความสัมพันธ์การแลกเปลี่ยนทรัพยากร และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีแนวทางหรือยุทธศาสตร์ การสร้าง

โครงการร่วมกัน ภายใต้บริบทของยุทธศาสตร์ของจังหวัดนครราชสีมา มีการประสานงานภาคเอกชน แสวงหาการปรับเปลี่ยนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการประชุมประจำเดือนการเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรม ภาคประชาสังคมเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างโครงการร่วมกัน ในชุมชนที่มีความต้องการเปิดเผยชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จัก ให้มีการสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากรและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเน้นความสำคัญ การแลกเปลี่ยนทรัพยากร การจัดการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ชุมชนไปพร้อมกันซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว ประเด็นการสร้างโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการวางแผนทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นไปตามมิติที่ Agranoff, and McGuire (2003) ได้อธิบายกรอบการวิเคราะห์การประสานความร่วมมือใน 2 มิติด้วยกัน ได้แก่การประสานความร่วมมือในแนวตั้งการแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) การแสวงหาการปรับเปลี่ยน (Adjustment Seeking) การประสานความร่วมมือในแนวนอน การกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ (Policymaking and Strategy-making) การแลกเปลี่ยนทรัพยากร (Resource Exchang) และ การสร้างโครงการร่วมกัน (Project Based) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความร่วมมือ (collaboration) Agranoff (2006) กล่าวว่า ระดับของความร่วมมือเกิดจากการสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกัน (collaborative connections) โดยมีเครือข่าย (network) ความร่วมมือ (collaboration) การประสานงาน (coordination) และพันธมิตร (partnership) ซึ่งต่างมีความสำคัญไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และกระบวนการของความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเลย สอดคล้องกับแนวคิดของ Agranoff, and McGuire (2003) กล่าวคือ การสร้างความร่วมมือประเภท Jurisdiction-Based Management Model นี้ คือ เป็นการเปิดโอกาสให้องค์การจากภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นจากภาครัฐ หรือจากภาคเอกชน เข้ามาร่วมมือกันเพื่อสร้างสรรค์สร้างให้เป้าหมาย

3. ในประเด็นของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ผลสรุปการวิจัยแสดงว่าศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเมืองนครราชสีมาที่มีอยู่มาก จากประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและสถานที่ท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุ กิจกรรม ประเพณีประจำปี และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทำให้จังหวัดนครราชสีมามีศักยภาพสูง โดยเฉพาะพื้นที่ป่าใหญ่อย่างเขาใหญ่ การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่เพียงจะก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจแล้วยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่น ปัญหาการทำลายทัศนียภาพ ปัญหามลภาวะ ปัญหาค่าครองชีพ รวมทั้งวิถีชีวิตของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวมีความเสื่อมโทรม จึงมีการร่วมมือกันในการอนุรักษ์ทรัพยากร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรทางศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ภายในประเทศเป็นเครื่องมือ การวางแผนและการจัดการ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้การจัดการแหล่งท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ สร้างความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยว รวมไปถึงความพร้อมทั้งด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการและสถานที่พักต่าง ๆ สามารถจะรองรับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนได้อย่างเพียงพอ ทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมาได้รับความสนใจทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจเกิด การกระจายตัวของผลประโยชน์ รายได้

หมุนเวียนภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของ (World Tourism Organization, 1998)

สรุป

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ของจังหวัดนครราชสีมา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ มีลักษณะรูปแบบความร่วมมือในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม มีการประสานงาน และมีความร่วมมือระหว่างกัน โดยทุกฝ่ายหรือหน่วยงานในองค์กร สามารถทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดำเนินกิจกรรมเพื่อประสานความร่วมมือ ไม่ว่าจะเป็น การแสวงหาข้อมูล ทางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา การมุ่งเน้นการพัฒนามาตรฐานด้านการบริการ ความปลอดภัย การรักษาหรือ การร่วมประชุม เพื่อกำหนดนโยบาย และแผนกลยุทธ์เชิงบูรณาการ ซึ่งในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมากอยู่แล้วถือว่าเป็นจุดแข็งด้านการท่องเที่ยว การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่เพียงจะก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่น ปัญหาการทำลายทัศนียภาพ ปัญหามลภาวะ ปัญหาค่าครองชีพ รวมทั้งวิถีชีวิตของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวมีความเสื่อมโทรมซึ่งเป็นจุดอ่อนที่ควรมีการประสานความร่วมมือกันอนุรักษ์ร่วมกัน การประสานงานในการให้ข้อมูลข่าวสารยังไม่ทั่วถึง อุปสรรคในการดำเนินงาน ขาดความต่อเนื่องของการประชาสัมพันธ์ หากมีการพัฒนาสิ่งเหล่านี้เพื่อสร้างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว การกระจายตัวของผลประโยชน์การท่องเที่ยวของ ทำให้มีโอกาที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ในอนาคต จึงควรมีการร่วมมือกันในการอนุรักษ์ การวางแผนและจัดการ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้การจัดการแหล่งท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ลักษณะรูปแบบความร่วมมือในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม มีการประสานงานและมีความร่วมมือระหว่างกัน โดยทุกฝ่ายหรือหน่วยงานในองค์กร มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อประสานความร่วมมือ การแสวงหาข้อมูล ทางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว การรักษาหรือ การร่วมประชุม เพื่อกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์เชิงบูรณาการ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

1. ในเรื่องของรูปแบบความร่วมมือในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ควรมีการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคประชาสังคมในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนา กลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวมีเอกภาพ มีการบูรณาการร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการในทุกระดับ

2. ในเรื่องของกิจกรรมของการประสานความร่วมมือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีส่วนร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือผลักดันให้องค์กรชุมชนมีความพร้อมทำหน้าที่ รับผิดชอบกิจกรรมเพื่อจะได้ประสานส่งเสริมกับภาครัฐ การดำเนินการขององค์กรต้อง เป็นไปด้วยความโปร่งใส และการร่วมกันพัฒนา ศักยภาพและแก้ไขจุดอ่อน รวบรวมองค์ความรู้ สร้างเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าจังหวัดนครราชสีมามีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมากอยู่แล้วซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดแข็งด้านการท่องเที่ยว การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่เพียงจะก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจแล้วยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวมีความเสื่อมโทรมซึ่งเป็นจุดอ่อนที่สำคัญ การประสานงานในการให้ข้อมูลข่าวสารยังไม่ทั่วถึง อุปสรรคในการดำเนินงาน ขาดความต่อเนื่องของการประชาสัมพันธ์ แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

1. ในเรื่องของพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ควรมุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากร รวมไปถึงการพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน การพัฒนาการท่องเที่ยวในลักษณะของกลุ่มการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงระหว่าง แหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง และยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน ของแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานในระดับสากล

2. ในเรื่องของพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ควรมุ่งเน้นการพัฒนา และปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว การสร้างโครงข่ายเส้นทางคมนาคม และระบบเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน และในภูมิภาค เพื่อเตรียมความพร้อมประเทศให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งให้เอื้ออำนวยความสะดวกแก่คนทุกกลุ่ม

3. การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว ควรมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กิจกรรม นวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว การป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว การเสริมสร้างความเข้มแข็ง และพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อเสริมสร้างโอกาสและแรงจูงใจเพื่อพัฒนาการค้า การลงทุนด้านการท่องเที่ยวให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้และเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นด้านการท่องเที่ยว และด้านอื่นๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มสังคมผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณารูปแบบความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การ ปรับเปลี่ยนแก้ไขเกี่ยวกับกระบวนการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม อย่างยั่งยืนต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนของกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ภายหลังจากการกำหนดแผนการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ทั้งนี้

เพื่อให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจใช้ข้อมูลในการปรับเปลี่ยนแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชุมชนของกลุ่มจังหวัดให้เหมาะสมตามสภาพพื้นที่และเป็นรูปธรรมอย่างยั่งยืนได้

References

- Agranoff, R., & McGuire, M. (2003). *Collaborative public management: New strategies for local governments*. Washington, DC: Georgetown University Press.
- Ansell, C., & Gash, A. (2008). Collaborative Governance in Theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543-571.
- Huxham, C. (1996). *Creating collaborative advantage*. London: Sage
- International Association for Public Participation-IAP2. (2006). *Lap2 Public Participation Spectrum*. Retrieved June 10, 2020, from <http://iap2.org.au/sitebuilder/resources/knowledge/asset/files/36iap2spectrum.pdf>.
- Jittaruttha, C. (2019). *Public Policy: Analysis Analyze Case study*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Ministry of Tourism & Sports, Thailand. (2017). *Thailand travel to Tourism Statistics 2017*. Retrieved June 15, 2019, from https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=411
- O' Leary, R., Gerard, C., & Bingham, L. (2006). Introduction to the Symposium on Collaborative Public Management. *Public Administration Review*, 66, 6-9.
- Thailand Tourism. (2020). *Tourist Statistics*. Retrieved May 9, 2020, from https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=411.
- Lamai Thailand. (2020). Top 100 Travel. Retrieved May 9, 2020, from <http://www.lamaithailand.com/index.php?lay=show&ac=article&id=539311799>.
- The Office of Strategy Management: OSM-NEL1. (2020). *Development Plan for the Lower Northeast Region 1 (2018-2022) Revision 2020*. n.p.
- World Tourism Organization. (1998). *Guide for local authorities on developing sustainable tourism*. New York: n.p.